

Папірус О

Не знаю, як Тебе любити

*До Марії з Назарету
Єрусалим, дім Йоана Зеведеевого*

Дорога Маріє!

Гадаю, Ти будеш здивована, коли отримаєш цього листа. Знаю, що ще не висохли Твої сльози, і той полудень, який перетворився на ніч, назавжди залишиться у Твоїх зіницях як друге народження Твого Сина, Який спочивав у Твоїх обіймах бездиханний, мертвий, як квітка зі світла і крові. Знаю, що я могла би ще трохи зачекати із цим посланням, яке сьогодні передаю Тобі через Сизифа, поки в місті не вляжуться пережиті потрясіння й життя не набуде, наскільки це можливо, повноцінної звичайности. Та чи стане наше життя колись звичайним після того, що ми пережили й відчули за останні декілька тижнів?

Цілком свідомо хотіла залишити Тебе наодинці з Йоаном, бо, як запевнив нас Учитель перед смертю, саме цього, здається, Він хотів, і ще тому, що мені потрібно було на якийсь час покинути місто, яке Його вбило, і знову повернутися в Галилею, у мою рідну Магдалу, щоб глибоко осмислити цей важкий осад болю, спокою і збентеження, який

залишився нам усім після Його відходу, і цей новий спосіб життя, до якого ми намагаємося увійти.

Скільки спогадів виринає із закапелків душі, і скільки їх нам ще треба відчути й повністю зрозуміти! Запитання, що застрягли в серці, так і не отримують повної відповіді. Чому Він пішов до Єрусалиму, знаючи, що потрапить у смертельну пастку? Чому так страждав, якщо в глибині душі, хоч це Його відштовхувало і тривожило, Він хотів саме цього? Бо це була Його місія в цьому світі, і Він завжди це відчував? А передовсім велике питання, яке навіть для мене самої залишається без відповіді: ким Він був насправді?

Та це не головна причина мого послання. Я хочу відкрити Тобі таємницю, яку приховувала від Тебе всі ці роки, можливо, тому, що вона відгукується на дуже інтимний імпульс, а ще тому, що Він сам ніколи про це не знав. Розумієш, відтоді, як я зустріла Його того незабутнього весняного ранку у квітучій Галилеї, я відчула таке глибоке внутрішнє потрясіння, що аби хоч трохи заспокоїтися, почала писати Йому листи, які ніколи не наважувалася надіслати, писала лише для себе й досі ні з ким ними не ділилася.

Ти спитаєш мене, яка користь із цих сувоїв папірусу, які тепер Тобі надсилаю, нашкрябаних ночами при світлі олійної лампи, якщо Він уже не може їх прочитати, принаймні тими тілесними очима, які я так любила, і відповісти живим голосом — о, що то був за голос, Маріє, такий глибокий і молодий, з відлунням безмежного моря, неосяжного та печального! — та поглянути на мене Своїми очима, такими близькими й загадковими, як прозорі та невичерпні джерела серед пустелі. Тепер, Матусю, я можу отримувати відповіді лише в серці, зраненому й заплаканому, усе ще зануреному в ніч без зірок, хоч Він Своїми осяйними появами, здається, прагне показати нам світло, яке перевершує нас.

Сиджу біля старої садиби мого батька, під явором, із краєвидом на виноградники, де поля мчать у пошуках Галилейського моря. Тут, не знаю, як це висловити, я відчуваю Його ближче, ніж на бездушних вулицях Єрусалиму, де ненависні погляди перепліталися із жахливими вигуками й образами! Як ми пригорталися, Мамо, коли Він проходив повз нас, розтерзаний між любов'ю і ганьбою! Тільки Твоє тепло і Твоя сила тримали мене серед галасливого натовпу! Пам'ятаєш? Досі не можу зрозуміти, як Ти вистояла й була такою сильною до кінця.

Скажи мені, Маріє, кому ще, крім Тебе, я могла б надіслати ці листи закоханої? Кому я могла би відразу скинути цей мішок таємниць, цей клубок любови й болю, що виливається з мого серця? Хто, як не Ти, міг би зрозуміти цей вибух сонця й тіні, що переповнює мене? Читаючи їх, Ти переконаєшся, що і для мене «усе почалося в Галилеї», як зазвичай кажуть учні, після того, як Ти зосталася на самоті, як квітка посеред пустелі, і залишила Його в Капернаумі, щоб Він міг вільно йти Своєю дорогою. Я часто думала, якою ж порожньою була тоді Твоя маленька хатинка-печера в Назареті без Нього і без Твого Йосифа, якого мені не пощастило знати, коли виноград продовжував дозрівати на старій лозі, яка бачила Його зростання, але Він більше не повертався спітнілий, як колись, із теслярні крутою сільською стежкою. Якими ж довгими для Тебе мали бути години Його відсутності й мовчання! Хоч це Твоє мовчання, люба Мамо, завжди, ще до Його народження, щомиті було переповнене дивним сенсом. Принаймні я відчуваю це відтоді, як уперше побачила Тебе.

З моїх листів Ти докладно дізнаєшся, як я з Ним познайомилася; яка порожнеча була в моїй душі до того моменту тут, у Магдалі, і в моїх болісних мандрах цим світом; історії

мого кохання й розбитого серця; як я вже тоді, як спрагла лань, стреміла до джерела живої води. Ти дізнаєшся про чоловіків, які траплялися на дорозі цієї дівчинки-підлітка, і про моє глибоко вкорінене незадоволення, і навіть про мої безумства попри багатство батька, втечу від цього всього, боротьбу за виживання як жінки, про мою смерть у житті. Кажуть, та й деякі учні перешіптуються між собою, що Він звільнив мене від семи демонів. Тепер Ти дізнаєшся, чи справді це демони, чи внутрішня безодня, прагнення світла, всеосяжних обіймів і поцілунків зі смаком океану, зоряного сміху й тієї тисячу разів омріяної внутрішньої гармонії.

Я зізнаюся Тобі в тому, що Ти знаєш: Він відкрив мені духовні двері тоді, коли моя жіноча плоть тремтіла, і мені, особливо на початку, було важко узгодити ці два почуття. Одним словом, Маріє, я не знала, як Його любити. Як можна обійняти горизонт? Як можна досягнути все море одним поглядом? Що це за відчуття, коли голос засідає в серці й відлунує, поки не стає куполом нескінченності? Що робити, коли чоловік є одночасно ніжністю і різкістю, ласкою і втечею, портом і човном, пристанню і шляхом, обіймами й прощанням?

Знаю, що померла з Ним, і водночас ніколи не була такою наповненою життям. Можливо, тому, що раптом поринула в кохання? Або тому, що таємниця дня криється в порожній темряві ночі?

Декілька днів тому я побувала в Його місті, Капернаумі, в будинку Петра. Усе було так само, як і тоді: у сінях пахло дьогтем і банками, шпагатом і смаженою рибою. Його учні готували рибу на подвір'ї й регулярно виходили на ловитву риби, як у старі часи, до світанку. Кажуть, що бачили Його (але знаєте, невпізнаного — хоча це був Він, але мав інший

вигляд) і знайшли Його на березі після рясного улову. Невже марево, спричинене тривогою і болем, вразило всіх Його друзів? Невже я справді бачила Його в образі того садівника біля гробу?

Тож я далі ставлю свої запитання збентеженої жінки, тієї, яку Він залишив у саду біля гробниці, коли сказав, щоб я не торкалася Його. Як може жінка, очманіла від кохання, жити, не торкаючись? Відчуваю, що мої руки схожі на обрубки, а очі — на стріли без мішені; я почувуюся сиротою, вдовою, заблуканою, прогулюючись біля озера і згадуючи дні, години, хвилини, прожиті з Ним.

Деякі з жінок, що ходили з Ним, прийшли до мене. Усі вони сходяться на тому, що Він дивився на кожну так, ніби вона була унікальною, і що вони ніколи не знали чоловіка — єврея, римлянина, грека, вірного чи невірного, який би так ставився до жінок, з такою повагою й лагідністю, не зневажаючи їх і не відмовляючи їм ні в чому. Разом ми згадували шляхи, якими мандрували поруч із Ним, Його вислови, повні підтекстів, Його палаючі руки, що торкалися ран хворих і голівок дітей, Його ночі просто неба в єднанні з Отцем, Якого ми ніколи не бачили, але присутність Якого я відчувала через Нього як незбагнений зв'язок, що притягував Ісуса, немов закоханого, відбираючи Його в мене, і, зізнаюся, викликав ревності та навіть заздрість.

Я хочу, щоб Ти прочитала ці щирі зізнання до кінця й відповіла мені, якщо захочеш, або спалила їх, якщо так велить Твоя душа; щоб Ти, Яка так добре Його знає, змогла розчинити цю неймовірну суміш любови, сліз, неспокою, напруги й страху, що будить мене вночі й змушує шукати Його білий силует у човні Петра, серед сіток і густого місячного світла, яке тужить за Ним над морем, та по закутках полів, де ми разом ходили.

Можливо, Ти чула, що деякі учні мають намір записати досвід цих років, щоб ця Добра Вістка збереглася і її передавали від батька до сина. Я підтримала їх у цьому. Проте запитую Тебе: чи не вважаєш Ти зухвалістю, що в такі часи убога жінка описує свої спогади й переживання, які розкривають її інтимність? Чи не надто самовпевнено для слабосилої юдейки, ба більше, «грішниці», на яку показували пальцем, не тільки розповідати про те, що вона пережила з Ісусом з Назарету, але й наважитися таємно писати Йому листи?

Ти носила Його у Своєму лоні, співала Йому перші колискові, навчала Його перших слів і дивилася, як Він росте, зблизька і водночас так здалека, стає, як бурхливий потік, що втікає від Тебе в пошуках моря. Ніхто не може зрозуміти мене так, як Ти, або, якщо хочеш, настановити й пояснити мені, що відбувається зі мною, Маріє. Багато разів я із захопленням зауважувала, як Він схожий на Тебе навіть у манері ходи. Нас об'єднує любов і тиша Його таємної присутності.

Покласти ці папіруси, на яких єгипетське чорнило з попелу розпливається від сліз, на Твої груди — це те саме, що покласти на них моє неодоладне життя. Ти знаєш, я завжди буду «Марією, яка плаче». Нехай Твій мир наповнить нас, дорога Мамо! Привітай Йоана, який з такою любов'ю піклується про Тебе, і не забувай мене у Своїй молитві, щоб Параклет* відвідав мене і просвітив посеред цієї густої, пекучої, безконечної ночі.

Твоя дочка,

Марія з Магдали

* Параклет (з грец. Утішитель) — у Євангелії стосується Особи Святого Духа. — Прим. перекл.

Папірус 1

Горобчик з Магдали

Любий Ісусе!

Обожнюю ці миті, наповнені червонуватими тонами й тінями, коли вечір розслаблюється, наче широкі руки селянки, щоб невдовзі влягтися в обіймах ночі, і все, здається, прагне спокою та усамітнення. Срібло оливкових дерев перетворюється на старе золото, а птахи, покружлявши, завмирають непорушно, щоб мовчки спостерігати останній подих дня й захід сонця. Цього вечора Галилейське море удалині здається ліловим дзеркалом, недбало покритим ртуттю, а я, сидючи на великому пласкому камені в затишній місцині на околицях Магдали, куди я втікала дитиною, щоб гратися і мріяти на самоті, пишу Тобі свого першого листа.

Я так довго сумнівалася, чи наважуся викласти на папері те, що місяцями зберігала в душі, а головне, надсилати Тобі ці сповіді, чи ні?! Зрештою, я вирішила, що мені піде на користь вилити все, що ношу в собі, бо поки що не маю наміру ні з ким ділитися цим вогнем, який пожирає мене відтоді, як я зустріла Тебе. А далі Бог скаже мені, що із цим усім робити.

Чому я пишу Тобі? Я б так хотіла сісти поруч із Тобою, тільки ми удвох, і, дивлячись Тобі в очі, розповісти про все,

що зараз намагатимуся викласти на папірус, і хай час спливає собі безупинно, з тим присмаком вічності, коли стишуються мої почуття, коли бачу Тебе або відчуваю всередині себе. Моє серце обпікається від самої згадки про це. Та Ти настільки зайнятий, Тебе постійно обступають учні й люди, які не дають спокою (крім того часу, коли усамітнюєшся, щоб помолитися вночі на горі), що я не наважуюся підійти до Тебе, не кажучи вже про те, щоб розповісти, що я відчула в першу мить зустрічі з Тобою і що горить у моєму серці вже декілька місяців. Хоча часто думаю: як сказати невимовне, як передати словами те, про що кричать мої очі або що кипить у моїх жилах?

Та спершу мені треба повернутися далеко назад і від самого початку крок за кроком розповісти Тобі, ким я є. Дивно, що я ніколи не знаходжу нагоди спокійно поговорити з Тобою наодинці. Ти завжди такий зайнятий! А моя зовнішність дуже оманлива, любий Ісусе. Гадаю, Ти відчув це тоді, як я вперше Тебе побачила. Тільки подивися на Своїх учнів, коли вони не можуть стримати своїх поглядів, що вислизують з-під повік. «Вони ж чоловіки, що ж їм робити?», — кажу я собі. А Ти ж їм говорив, що можна згрішити самим лише бажанням. А інстинкт має кігті, які вилазять самі по собі. Чоловіки!

Я розповідаю Тобі це не для того, щоб вихвалитися моїм прекрасним тілом, Ти ж мене знаєш, а для того, щоб сказати те, що Ти знаєш: за всією цією пишністю в моїх пульсуючих грудях і жіночому погляді ховається дитяча душа, тендітна, як тремтячий горобчик на гілці посеред зими. Я відчуваю себе такою маленькою, такою убогою, такою безпорадною, ніби моє тіло співає чужі куплети, або ж воно є конем на скаку, на якому я не вмю сидіти верхи! Я та сама дівчина, яка народилася двадцять п'ять років тому в цьому містечку